

Vasile PĂVĂLEANU

**TRATAT
DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT**

Universul Juridic

București

-2025-

ABREVIERI	5
ARGUMENT	7
TITLUL I. CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT	9
CAPITOLUL I. NOȚIUNE, OBIECT ȘI METODELE DE REGLEMENTARE	9
Secțiunea I. Noțiunea dreptului internațional privat	9
1. Raportul juridic cu elemente de extraneitate	9
2. Elementul de extraneitate	9
3. Domeniul dreptului internațional privat	10
Secțiunea a II-a. Obiectul dreptului internațional privat	13
Secțiunea a III-a. Metoda de reglementare în dreptul internațional privat	14
1. Metoda normelor conflictuale	14
2. Metoda normelor materiale	15
3. Metoda normelor de aplicare imediată	16
4. Metoda proper law	17
CAPITOLUL II. AUTONOMIA DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT	19
Secțiunea I. Denumirea și natura dreptului internațional privat	19
1. Denumirea dreptului internațional privat	19
2. Natura dreptului internațional privat	19
Secțiunea a II-a. Legătura dreptului internațional privat cu alte ramuri de drept	20
1. Dreptul internațional privat și dreptul civil	20
2. Dreptul internațional privat și dreptul comerțului internațional	20
3. Dreptul internațional privat și dreptul internațional public	21
4. Dreptul internațional privat și dreptul administrativ	21
5. Dreptul internațional privat și dreptul financiar	22
6. Dreptul internațional privat și dreptul penal	22
CAPITOLUL III. CONȚINUTUL DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT	23
Secțiunea I. Normele conflictuale	23
1. Considerații generale	23
2. Structura normei conflictuale	24
2.1. Conținutul	24
2.2. Legătura	24
2.3. Puncte de legătură	25
2.3.1. Cetățenia	25
2.3.2. Teritoriul	25
2.3.3. Pavilionul	27
2.4. Gruparea punctelor de legătură	27
3. Clasificarea normelor conflictuale	27
3.1. Clasificarea normelor conflictuale după felul legăturii	28

3.2. Clasificarea normelor conflictuale după conținutul lor	28
3.3. Clasificarea normelor conflictuale după domeniile la care se referă	29
4. Apartenența normelor conflictuale	29
Secțiunea a II-a. Normele materiale	30
Secțiunea a III-a. Normele de aplicare imediată	30
1. Noțiune	30
2. Structura normelor de aplicare imediată	31
3. Domeniul normelor de aplicare imediată	32
CAPITOLUL IV. CONFLICTELE DE LEGI	33
Secțiunea I. Considerații generale	33
Secțiunea a II-a. Formele conflictelor de legi	34
1. Conflictele de legi în spațiu	34
2. Conflictele de legi în timp și spațiu	35
3. Conflictele între legile provinciale	35
4. Conflictele între legile naționale	37
5. Conflictele între legile interpersonale	37
6. Conflictele de legi care decurg din succesiunea statelor	38
7. Conflictele de legi în cazul statului nerecunoscut	39
CAPITOLUL V. EVOLUȚIA DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT	40
Secțiunea I. Considerații generale	40
Secțiunea a II-a. Conflictele de legi în Antichitate	40
1. Perioada statului cetate	41
2. Perioada imperiului mediteranean	41
3. Perioada imperiului romano-bizantin	42
Secțiunea a III-a. Personalitatea legilor	42
Secțiunea a IV-a. Teritorialismul feudal al cutumelor	43
Secțiunea a V-a. Școala statutarilor italieni	44
Secțiunea a VI-a. Școala franceză a statutelor	45
Secțiunea a VII-a. Școala olandeză	47
Secțiunea a VIII-a. Școala germană	48
Secțiunea a IX-a. Școala italiană a personalității legilor	49
Secțiunea a X-a. Școala anglo-americană	50
CAPITOLUL VI. IZVOARELE DREPTULUI INTERNAȚIONAL PRIVAT	52
Secțiunea I. Considerații generale	52
Secțiunea a II-a. Izvoarele interne	52
1. Rolul Constituției	53
2. Legea ca izvor de drept internațional privat	53
3. Practica judiciară și arbitrală	56
Secțiunea a III-a. Izvoarele internaționale	56
1. Considerații generale	56
2. Convențiile internaționale	57
2.1. Convențiile multilaterale	57
2.1.1. Convenții multilaterale privind unificarea regulilor de conflict	57
2.1.2. Convențiile multilaterale privind unificarea regulilor de fond	58
2.2. Convențiile bilaterale	59

2.2.1. Tratatetele de asistență juridică.....	59
2.2.2. Convențiile consulare	60
3. Cutuma internațională.....	61
4. Raportul dintre izvoarele interne și izvoarele internaționale.....	61
Secțiunea a IV-a. Izvoarele europene de drept internațional privat	61
TITLUL II. PROBLEME GENERALE ALE CONFLICTELOR DE LEGI.....	65
CAPITOLUL I. CALIFICAREA ȘI CONFLICTUL DE CALIFICĂRI	65
Secțiunea I. Considerații generale.....	65
1. Noțiunea de calificare	65
2. Conflictul de calificări	66
3. Evoluția calificării	66
4. Felurile calificării	68
5. Importanța soluționării conflictului de calificări.....	68
Secțiunea a II-a. Determinarea legii după care se face calificarea	69
1. Calificarea după legea forului	69
2. Calificarea după legea cauzei.....	70
3. Excepțiile de la calificarea după legea forului	70
3.1. Calificarea prin voința părților.....	71
3.2. Calificarea secundară	71
3.3. Calificarea legală.....	71
3.4. Calificarea bunurilor	71
3.5. Calificarea în caz de retrimiteră.....	71
3.6. Calificarea instituțiilor juridice necunoscute.....	72
3.7. Calificarea cetățeniei.....	72
3.8. Calificarea în arbitrajul internațional	72
3.9. Calificarea autonomă	72
4. Interpretarea autonomă a conceptelor dreptului european	73
CAPITOLUL II. RETRIMITEREA	75
Secțiunea I. Considerații generale.....	75
1. Noțiunea de retrimiteră	75
2. Originea retrimiterii	76
3. Formele retrimiterii	77
4. Limitele aplicării retrimiterii.....	77
Secțiunea a II-a. Retrimiteră și conflictele între legile naționale.....	78
1. Argumente invocate împotriva admiterii retrimiterii	78
2. Argumente invocate pentru admiterea retrimiterii	79
Secțiunea a III-a. Retrimiteră în dreptul român și în alte reglementări.....	80
1. Retrimiteră în dreptul român	80
2. Retrimiteră în alte sisteme de drept	81
3. Retrimiteră în dreptul convențional și european.....	81
4. Retrimiteră și conflictele între legile provinciale	82
CAPITOLUL III. ORDINEA PUBLICĂ DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT	83
Secțiunea I. Considerații generale.....	83
1. Noțiunea de ordine publică	83

2. Ordinea publică de drept intern și ordinea publică de drept internațional privat.....	84
3. Domeniul ordinii publice în dreptul internațional privat.....	85
4. Caracterile ordinii publice de drept internațional privat.....	85
Secțiunea a II-a. Ordinea publică în dreptul român și în alte reglementări.....	86
1. Ordinea publică în dreptul român.....	86
2. Ordinea publică în convențiile internaționale.....	88
3. Ordinea publică europeană.....	89
Secțiunea a III-a. Efectele invocării ordinii publice.....	90
1. Efectul de substituție.....	90
1.1. Principiul substituției legii străine.....	91
1.2. Limitele substituției.....	91
2. Efectul atenuat.....	91
2.1. Crearea drepturilor și drepturile câștigate.....	91
2.2. Domeniul efectului atenuat.....	92
2.3. Temeiul efectului atenuat.....	92
3. Efectul reflex.....	92
CAPITOLUL IV. FRAUDA LA LEGE ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT.....	94
Secțiunea I. Considerații generale.....	94
1. Noțiunea de fraudă la lege.....	94
2. Modalitățile de fraudare a legii.....	94
2.1. Schimbarea punctelor de legătură.....	94
2.2. Introducerea în raportul juridic de drept intern a unui element de extraneitate.....	95
3. Domeniile în care poate interveni fraudarea legii.....	95
Secțiunea a II-a. Condițiile și sancțiunea fraudei la lege.....	97
1. Condițiile fraudei la lege.....	97
1.1. Existența unui act de voință al părților în aplicarea normei conflictuale.....	97
1.2. Folosirea unor mijloace licite.....	97
1.3. Intenția frauduloasă a părților.....	97
1.4. Rezultatul ilicit obținut.....	98
2. Sancțiunea fraudei la lege.....	98
Secțiunea a III-a. Delimitarea fraudei la lege de alte instituții juridice.....	99
1. Frauda la lege în dreptul intern și în dreptul internațional privat.....	99
2. Frauda la lege și ordinea publică de drept internațional privat.....	100
3. Frauda la lege și simulația.....	100
Secțiunea a IV-a. Frauda la lege în dreptul român și alte sisteme de drept.....	101
1. Frauda la lege în dreptul român.....	101
2. În Republica Moldova fraudă la lege nu este reglementată prin art. 2581 C. civ., ci numai ordinea publică.....	102
3. În Franța, fraudă la lege, de asemenea, nu este reglementată.....	102
4. În Anglia, fraudarea legii este luată în considerare explicit sau implicit, în anumite domenii cum ar fi în materia divorțului, evaziunii fiscale, executarea contractelor încheiate prin fraudarea legii străine.....	103

CAPITOLUL V. RELAȚIILE ÎN TIMP ȘI SPAȚIU ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT	104
Secțiunea I. Conflictele de legi în timp și spațiu.....	104
1. Considerații generale.....	104
2. Distincția între conflictele de legi în spațiu și conflictele de legi în timp și spațiu	105
Secțiunea a II-a. Recunoașterea drepturilor câștigate.....	106
1. Considerații generale.....	106
2. Condițiile recunoașterii drepturilor câștigate	107
2.1. Dreptul să fie constituit potrivit legii competente	108
2.2. Dreptul să fie valabil dobândit potrivit legii străine aplicabile.....	108
2.3. Dreptul dobândit să nu fie contrar ordinii publice de drept internațional privat al statului în care se invocă.....	109
3. Efectele drepturilor dobândite în străinătate	109
Secțiunea a III-a. Conflictul mobil de legi.....	110
1. Considerații generale.....	110
2. Comparația cu alte conflicte de legi	110
3. Soluționarea conflictului mobil de legi.....	111
4. Soluționarea conflictului mobil de legi în dreptul român și al R. Moldova.....	113
4.1. În dreptul român.....	113
4.2. În dreptul R. Moldova	114
5. Soluționarea conflictului mobil de legi în Uniunea Europeană	115
Secțiunea a IV-a. Conflictul de legi în timp	116
1. Conflictul în timp al normelor conflictuale ale forului	116
1.1. Considerații generale	116
2. Soluționarea conflictului în timp în dreptul român	117
3. Conflictul în timp al normelor conflictuale sau materiale străine	118
CAPITOLUL VI. APLICAREA LEGII STRĂINE	120
Secțiunea I. Considerații generale.....	120
Secțiunea a II-a. Titlul cu care se aplică legea străină.....	120
1. Teoria aplicării legii străine ca element de fapt	120
2. Teoria aplicării legii străine ca element de drept	121
3. Teoria receptării legii străine	122
4. Teoria drepturilor dobândite	122
Secțiunea a III-a. Stabilirea conținutului legii străine	122
1. Proba legii străine	122
2. Mijloacele de probă a legii străine în dreptul român.....	123
2.1. Procedura privind obținerea de informații referitoare la dreptul străin...	124
2.2. Prevederile cuprinse în convențiile internaționale	125
3. Imposibilitatea stabilirii conținutului legii străine.....	126
4. Interpretarea și aplicarea legii străine	127
5. Legea străină, condiție pentru aplicarea legii forului	129

TITLUL III. APLICAREA REGULILOR CONFLICTUALE ÎN RAMURILE DREPTULUI PRIVAT	131
CAPITOLUL I. CONDIȚIA JURIDICĂ A STRĂINILOR	131
Secțiunea I. Considerații generale.....	131
1. Noțiunea de străin.....	131
2. Noțiunea de condiție juridică a străinilor	131
3. Deosebirea dintre condiția juridică a străinilor și conflictele de legi	132
4. Formele condiției juridice a străinilor.....	133
4.1. Regimul național	133
4.2. Regimul reciprocității.....	133
4.3. Regimul clauzei națiunii celei mai favorizate.....	134
4.4. Regimul special.....	135
Secțiunea a II-a. Regimul juridic al străinilor în România	135
1. Drepturile și obligațiile străinilor	135
1.1. Drepturile străinilor.....	135
1.2. Obligațiile străinilor.....	136
2. Intrarea, șederea și ieșirea străinilor.....	137
2.1. Intrarea străinilor în România.....	137
2.1.1. Condiții cu privire la intrarea străinilor	137
2.1.2. Documente necesare pentru trecerea frontierei de stat	138
2.1.3. Nepermiterea intrării în România	138
2.1.4. Regimul acordării vizelor.....	139
2.2. Șederea străinilor în România.....	142
2.2.1. Dreptul de ședere temporară	142
2.2.2. Dreptul de ședere pe termen lung	143
2.2.3. Documentele care se eliberează străinilor	146
2.2.3.1. Permise de ședere	146
2.2.3.2. Documentul de tolerat	147
2.3. Ieșirea străinilor din România.....	148
2.3.1. Documentele necesare ieșirii din țară	148
2.3.2. Nepermiterea ieșirii din țară	148
3. Regimul șederii ilegale.....	148
3.1. Returnarea străinilor	148
3.2. Străinii indezirabili	150
3.3. Plecarea voluntară a străinului.....	150
3.4. Îndepărtarea sub escortă a străinului.....	151
3.5. Repatrierea voluntară umanitară asistată	152
3.6. Expulzarea străinilor	153
4. Luarea în custodie publică a străinilor	153
4.1. Considerații generale	153
4.2. Centrele de cazare.....	154
5. Tolerarea rămânerii pe teritoriul României	155
6. Interdicția de intrare pe teritoriul României	156
7. Documentele de călătorie care se eliberează străinilor	157
Secțiunea a III-a. Regimul juridic aplicabil unor categorii speciale de străini.....	158
1. Străinii cu drept de ședere pe termen lung în statele membre ale Uniunii Europene.....	158

2. Membrii de familie ai străinilor cu drept de ședere pe termen lung în statele membre ale Uniunii Europene.....	158
3. Străinii victime ale unor infracțiuni	159
4. Străinii minori neînsoțiți.....	160
CAPITOLUL II. REGIMUL PERSOANELOR JURIDICE STRĂINE	161
Secțiunea I. Considerații generale.....	161
Secțiunea a II-a. Naționalitatea persoanei juridice.....	162
1. Considerații generale.....	162
2. Determinarea naționalității persoanei juridice	162
2.1. Criteriile de determinare a naționalității persoanei juridice	162
2.2. Legea aplicabilă stabilirii naționalității persoanei juridice	165
3. Stabilirea naționalității persoanei juridice în dreptul român	165
3.1. Criteriul general.....	165
3.2. Criterii speciale.....	166
3.3. Pluralitatea de sedii ale persoanei juridice	166
3.4. Reședința obișnuită a persoanei juridice.....	166
4. Schimbarea naționalității persoanei juridice	167
5. Fuziunea persoanelor juridice de naționalități diferite	169
Secțiunea a III-a. Condiția persoanelor juridice străine	169
1. Recunoașterea persoanei juridice străine.....	169
2. Statutul organic al persoanei juridice străine	171
3. Statutul organic al sucursalelor și filialelor	172
4. Drepturile persoanelor juridice străine	172
5. Activitatea persoanelor juridice străine în țara noastră	173
CAPITOLUL III. STAREA CIVILĂ ȘI CAPACITATEA PERSOANELOR FIZICE.....	175
Secțiunea I. Considerații generale.....	175
1. Statutul personal.....	175
2. Raportul dintre starea civilă și capacitatea civilă.....	176
Secțiunea a II-a. Starea civilă a persoanei fizice	177
1. Noțiuni	177
2. Actele și faptele de stare civilă.....	177
2.1. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor străini în țara noastră.....	177
2.2. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă ale cetățenilor români în străinătate	178
2.3. Înregistrarea actelor și faptelor de stare civilă produse în împrejurări deosebite	179
3. Legea aplicabilă stării civile	180
Secțiunea a III-a. Capacitatea civilă a persoanei fizice.....	180
1. Legea care cârmuiește capacitatea persoanei fizice	180
1.1. Argumente invocate în favoarea legii naționale:.....	181
1.2. Argumente invocate în favoarea legii domiciliului:.....	181
2. Capacitatea persoanei fizice în dreptul român.....	182
2.1. Aplicarea legii naționale	182
2.2. Persoanele cu cetățenii multiple sau fără cetățenie	183
2.3. Aplicarea legii reședinței obișnuite	183

2.4. Domeniul de aplicare a legii naționale	184
2.5 Drepturile inerente ființei umane	186
2.6. Legea aplicabilă ocrotirii majorului	186
3. Teoria interesului național	187
4. Ocrotirea terților în cazul lipsei calității de reprezentant.....	189
Secțiunea a IV-a. Numele, domiciliul și reședința persoanei fizice	189
1. Numele persoanei fizice	189
2. Domiciliul persoanei fizice	190
3. Reședința persoanei fizice.....	192
CAPITOLUL IV. BUNURILE	193
Secțiunea I. Considerații generale.....	193
Secțiunea a II-a. Legea situației bunurilor	194
1. Fundamentul legii situației bunurilor	194
2. Determinarea legii situației bunurilor.....	194
3. Domeniul de aplicare a legii situației bunului	195
4. Legea aplicabilă unor categorii de bunuri	197
4.1. Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile	197
4.2. Legea aplicabilă uzucapiunii	198
4.3. Legea aplicabilă ipotecilor mobiliare	199
4.3.1. Regimul conflictual al ipotecilor mobiliare.....	199
4.3.2. Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale	200
4.3.3. Legea aplicabilă publicității ipotecii mobiliare	200
4.4. Legea aplicabilă operațiunilor asimilate ipotecilor mobiliare.....	201
5. Limitele aplicării legii situației bunului	201
Secțiunea a III-a. Bunurile exceptate de la aplicarea legii situației	202
1. Mijloacele de transport.....	202
1.1. Legea aplicabilă	202
1.2. Domeniul legii aplicabile.....	203
1.3. Actele și faptele juridice petrecute la bordul navei sau aeronavei	204
2. Bunurile aflate în curs de transport	205
2.1. Legea aplicabilă bunurilor în tranzit	205
2.2. Legea aplicabilă faptelor ilicite privind bunurile în tranzit	206
3. Bunurile aparținând statului străin	206
4. Drepturile de creanță	207
5. Titlurile de valoare.....	207
5.1. Legea aplicabilă emisiunii valorilor mobiliare	208
5.2. Legea aplicabilă transmiterii valorilor mobiliare.....	208
5.3. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii.....	209
6. Titlurile de credit.....	209
6.1. Considerații generale	209
6.2. Relația dintre titlul de credit și raportul fundamental	210
6.3. Legea aplicabilă condițiilor de valabilitate a titlurilor de credit.....	210
6.3.1. Condițiile de fond.....	210
6.3.2. Condițiile de formă	211
6.4. Mijloacele de valorificare a drepturilor rezultate din titlu.....	211
6.4.1. Acțiunile ce pot fi exercitate de posesorul titlului	211
6.4.2. Executarea cambiei și a biletului la ordin	212

6.5. Cambia și biletul la ordin	212
6.5.1. Efectele obligațiilor	212
6.5.2. Dobândirea creanței	213
6.5.3. Acceptarea cambiei	213
6.5.4. Plata titlului	213
6.5.5. Pierderea sau furtul titlului	214
6.6. Cecul	214
6.6.1. Premisele emiterii cecului	214
6.6.2. Efectele cecului	215
6.6.3. Plata cecului	215
7. Drepturile asupra creației intelectuale	216
7.1. Considerații generale	216
7.2. Dreptul de autor	216
7.3. Dreptul de proprietate industrială	217
CAPITOLUL V. FORMA ACTELOR JURIDICE	219
Secțiunea I. Considerații generale	219
Secțiunea a II-a. Forma exterioară a actelor juridice	220
1. Legea aplicabilă formei actului juridic	220
1.1. Originea regulii <i>locus regit actum</i>	220
1.2. Aplicarea, de regulă, a legii fondului	221
1.3. Aplicarea, în subsidiar, a legii locului întocmirii actului	221
2. Caracterul regulii <i>locus regit actum</i>	222
3. Domeniul de aplicare a regulii <i>locus regit actum</i>	223
Secțiunea a III-a. Alte forme ale actului juridic	224
1. Forma de publicitate	224
2. Forma de abilitare	225
3. Forma de procedură	225
CAPITOLUL VI. OBLIGAȚIILE CONTRACTUALE	226
Secțiunea I. Considerații generale	226
Secțiunea a II-a. Regulamentul Roma I privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale	226
1. Considerații generale	226
2. Raportul dintre dispozițiile regulamentului și alte prevederi	227
3. Domeniul de aplicare a regulamentului	228
4. Determinarea legii contractului prin voința părților	230
4.1. Principiul autonomiei de voință	230
4.2. Temeiul juridic al aplicării legii și obiectul voinței părților	231
4.3. Modalitățile de exprimare a voinței părților	232
4.4. Momentul alegerii legii aplicabile și întinderea voinței părților	234
4.5. Modificarea alegerii legii aplicabile	234
4.6. Limitele libertății de alegere a legii aplicabile	235
5. Determinarea legii contractului în absența alegerii de către părți	236
5.1. Noțiuni	236
5.2. Legea aplicabilă pentru tipul specific de contract	236
5.3. Aplicarea legii țării în care își are reședința obișnuită partea contractantă care efectuează prestația caracteristică	238

5.4. Aplicarea legii țării cu care contractul are o legătură mai strânsă	238
5.5. Aplicarea legii țării cu care contractul are cele mai strânse legături	239
5.6. Aplicarea legii locului încheierii contractului	239
6. Aspecte comune privind legea aplicabilă contractului	240
6.1. Reședința obișnuită	240
6.2. Normele de aplicare imediată	240
6.3. Excluderea retrimiterii	241
6.4. Ordinea publică a instanței sesizate	241
7. Domeniul de aplicare a legii contractului	242
7.1. Condițiile de fond ale contractului	242
7.2. Condițiile de formă ale contractului	243
7.3. Interpretarea și executarea contractului	245
7.4. Moneda de plată	245
7.5. Răspunderea contractuală	245
7.6. Stingerea obligațiilor contractuale	246
7.7. Nulitatea contractului	246
7.8. Sarcina probei contractului	246
8. Modurile de transmitere, transformare și stingere a obligațiilor contractuale	247
8.1. Cesiunea de creanță	247
8.2. Subrogația	248
8.3. Delegația și novația	249
8.4. Compensația	250
9. Obligațiile complexe și prescripția extinctivă	251
9.1. Obligațiile cu pluralitate de debitori	251
9.2. Obligațiile plurale în reglementarea Codului civil român	251
9.3. Prescripția extinctivă și decăderea din drepturi	252
Secțiunea a III-a. Legea aplicabilă unor anumite contracte	253
1. Considerații generale	253
2. Contractul de transport	253
2.1. Legea aplicabilă contractului de transport de mărfuri	253
2.2. Legea aplicabilă contractului de transport de pasageri	254
2.3. Domeniul legii aplicabile	255
3. Contractele încheiate cu consumatorii	255
3.1. Considerații generale	255
3.2. Legea aplicabilă	255
3.3. Domeniul legii aplicabile	256
3.4. Contractele de asigurare	258
3.4.1. Considerații generale	258
3.4.2. Legea aplicabilă	258
3.4.3. Domeniul legii aplicabile	260
3.5. Contractele individuale de muncă	260
3.5.1. Noțiune	260
3.5.2. Legea aplicabilă	261
3.5.3. Domeniul legii aplicabile	262
Secțiunea a IV-a. Fiducia	262
1. Considerații generale	262
2. Determinarea legii aplicabile	263

3. Domeniul legii aplicabile	264
4. Legea aplicabilă fiduciei în situații speciale.....	264
CAPITOLUL VII. FAPTELE JURIDICE	265
Secțiunea I. Considerații generale.....	265
Secțiunea a II-a. Trăsăturile generale ale Regulamentului Roma II.....	265
1. Prezentarea, aplicarea și scopurile regulamentului	265
2. Raporturile regulamentului cu alte dispoziții de drept european	266
3. Domeniul de aplicare a regulamentului.....	267
Secțiunea a III-a. Faptele ilicite.....	269
1. Considerații generale	269
2. Determinarea legii aplicabile	269
3. Răspunderea pentru produse defectuoase.....	271
4. Concurența neloyală și actele care îngăduiesc libera concurență	272
4.1. Concurența neloyală	272
4.2. Actele care îngăduiesc libera concurență	273
5. Daune aduse mediului	275
6. Încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală	276
7. Acțiunile sindicale	277
Secțiunea a IV-a. Faptele licite	278
1. Considerații generale	278
2. Îmbogățirea fără justă cauză.....	278
3. <i>Negatorum gestio</i> (gestiunea de afaceri)	279
4. <i>Culpa in contrahendo</i>	280
Secțiunea a V-a. Libertatea de alegere și domeniul legii aplicabile faptelor juridice	281
1. Libertatea de alegere a legii aplicabile faptelor juridice	281
2. Domeniul legii aplicabile faptelor juridice	283
Secțiunea a VI-a Aspecte comune privind legea aplicabilă faptelor juridice	283
1. Reședința obișnuită	283
2. Validitatea formală	284
3. Sarcina probei.....	284
4. Subrogația	285
5. Acțiunile directe împotriva asigurătorului persoanei responsabile.....	285
6. Răspunderea multiplă.....	286
7. Dispoziții imperative derogatorii	286
8. Normele de siguranță și comportament	287
9. Excluderea retrimiterii	287
10. Ordinea publică a instanței competente	288
Secțiunea a VII-a. Răspunderea pentru atingeri aduse personalității	288
CAPITOLUL VIII. FAMILIA	291
Secțiunea I. Considerații generale.....	291
Secțiunea a II-a. Căsătoria	291
1. Încheierea căsătoriei.....	292
1.1. Promisiunea de căsătorie.....	292
1.2. Condițiile de fond ale căsătoriei	293
1.3. Condițiile de formă ale căsătoriei	296

2. Efectele căsătoriei	297
2.1. Efectele generale ale căsătoriei	298
2.2. Regimul matrimonial	298
2.2.1. Determinarea legii aplicabile regimului matrimonial	299
2.2.2. Convenția de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial	299
2.2.3. Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial	300
2.2.4. Convenția matrimonială	300
2.2.5. Ocrotirea drepturilor terților	300
2.2.6. Schimbarea reședinței obișnuite sau a cetățeniei soților	301
Secțiunea a III-a. Desfacerea și nulitatea căsătoriei	301
1. Desfacerea căsătoriei	301
1.1. Divorțul	301
1.2. Determinarea subiectivă a legii aplicabile divorțului	302
1.3. Determinarea obiectivă a legii aplicabile divorțului	302
1.4. Domeniul legii divorțului	303
1.5. Recunoașterea divorțului prin denunțare unilaterală	303
1.6. Separația de corp	304
2. Nulitatea căsătoriei	304
Secțiunea a IV-a. Divorțul și separarea de corp în reglementarea europeană	305
1. Considerații generale	305
2. Aplicarea regulamentului	306
3. Relația regulamentului cu convențiile internaționale	307
4. Domeniul de aplicare a regulamentului	307
5. Determinarea legii aplicabile divorțului și separării de corp	308
5.1. Alegerea legii aplicabile de către părți	308
5.2. Acordul privind alegerea legii aplicabile	309
5.3. Legea aplicabilă în absența exprimării opțiunii părților	310
6. Aspecte comune privind legea aplicabilă	310
6.1. Transformarea separării de corp în divorț	310
6.2. Ordinea publică	311
6.3. Excluderea posibilității de trimitere	312
6.4. Diferențe între legislațiile naționale	312
Secțiunea a V-a. Filiația și adopția	312
1. Filiația	312
1.1. Filiația copilului din căsătorie	312
1.2. Filiația copilului din afara căsătoriei	313
1.3. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator	314
2. Adopția	315
2.1. Încheierea adopției	315
2.1.1. Condițiile de fond	315
2.1.2. Condițiile de formă	318
2.2. Efectele adopției	318
2.3. Nulitatea adopției	319
2.4. Desfacerea adopției	319
Secțiunea a VI-a. Autoritatea părintească. Protecția copiilor	319
1. Considerații generale	319
2. Domeniul de aplicare a Convenției	320
3. Legea aplicabilă măsurilor de protecție a copilului	321

4. Legea aplicabilă răspunderii părintești.....	321
5. Ocrotirea terților	322
6. Excluderea retrimiterii	323
7. Ordinea publică.....	323
Secțiunea a VII-a. Obligația de întreținere.....	323
1. Considerații generale	323
2. Domeniul de aplicare a protocolului.....	324
3. Regulile privind legea aplicabilă.....	325
3.1. Regula generală.....	325
3.2. Reguli speciale care favorizează anumiți creditori	325
3.3. Regula specială cu privire la soți și la foști soți	326
3.4. Regula specială privind apărarea.....	326
4. Desemnarea legii aplicabile	327
5. Domeniul legii aplicabile obligațiilor de întreținere	328
6. Regresul organismului public împotriva debitorului întreținerii.....	328
7. Aspecte generale privind legea aplicabilă obligației de întreținere	328
7.1. Excluderea retrimiterii	328
7.2. Ordinea publică.....	329
7.3. Interpretarea uniformă.....	329
CAPITOLUL IX. MOȘTENIREA.....	330
Secțiunea I. Considerații generale	330
Secțiunea a II-a. Determinarea legii aplicabile moștenirii	330
1. Sistemul tradițional al divizării masei succesoriale	330
2. Determinarea obiectivă a legii moștenirii	331
3. Alegerea legii aplicabile	332
4. Legea aplicabilă testamentului.....	332
4.1. Condițiile de fond	332
4.2. Condițiile de formă	333
Secțiunea a III-a. Domeniul de aplicare a legii moștenirii	333
Secțiunea a IV-a. Succesiunea vacantă	336
Secțiunea a V-a. Succesiunile în reglementarea europeană	337
1. Considerații prealabile	337
2. Aplicarea și scopurile regulamentului.....	338
3. Relația regulamentului cu alte reglementări.....	339
4. Domeniul de aplicare a regulamentului.....	339
5. Legea aplicabilă succesiunii	341
5.1. Determinarea obiectivă a legii aplicabile	341
5.2. Determinarea subiectivă a legii aplicabile	342
5.3. Domeniul de aplicare a legii succesiunii.....	343
6. Certificatul european de moștenitor	344
7. Aspecte comune privind legea aplicabilă succesiunii.....	345
7.1. Adaptarea drepturilor reale.....	345
7.2. Comorienții.....	345
7.3. Succesiunea vacantă	346
7.4. Retrimiteria.....	346
7.5. Ordinea publică.....	346

TITLUL IV. PROCESUL CIVIL INTERNAȚIONAL	348
CAPITOLUL I. CONFLICTELE DE JURISDICȚIE	348
Secțiunea I. Considerații generale.....	348
Secțiunea a II-a. Competența internațională a instanțelor române.....	348
1. Noțiuni.....	348
2. Normele care determină competența.....	349
3. Reguli generale privind competența internațională.....	350
3.1. Competența întemeiată pe domiciliul sau sediul pârâtului.....	350
3.2. Coparticiparea procesuală.....	350
3.3. Alegerea forului.....	351
3.4. Termenele procedurale.....	351
4. Reguli speciale privind competența internațională.....	352
4.1. Competența exclusivă.....	352
4.1.1. Competența personală exclusivă.....	352
4.1.2. Competența exclusivă în materia unor acțiuni patrimoniale.....	353
4.1.3. Competența preferențială a instanțelor române.....	354
5. Regimul regulilor de competență internațională.....	355
5.1. Verificarea competenței internaționale.....	355
5.2. Forul de necesitate.....	356
6. Incidente cu privire la competența internațională.....	356
6.2. Excepția de arbitraj.....	358
6.3. Chestiunile preliminare.....	358
6.4. Cererile incidentale.....	359
6.5. Măsurile provizorii, conservatorii și de executare.....	359
6.6. Litispendența și conexitatea internațională.....	360
6.6.1. Litispendența internațională.....	360
6.6.2. Conexitatea internațională.....	361
Secțiunea a III-a. Competența în reglementarea europeană.....	362
1. Considerații generale.....	362
2. Domeniul de aplicare al regulamentului.....	363
3. Competența generală.....	364
4. Competența specială.....	365
4.1. Considerații generale.....	365
4.2. Excepții în materie de competență.....	365
4.2.1. Competența legată de materia litigiului.....	365
4.2.1.1. Competența în materie contractuală.....	365
4.2.1.2. Competența în materie delictuală și cvasidelictuală.....	366
4.2.2. Competența legată de alte situații.....	367
4.2.3. Competențe derivate.....	368
4.3. Reguli de competență pentru asigurarea protecției părții defavorizate din contract.....	369
4.3.1. Competența în materie de asigurări.....	370
4.3.2. Competența în materia contractelor încheiate de consumatori.....	371
4.3.3. Competența în materia contractelor individuale de muncă.....	372
4.4. Competența exclusivă.....	373
4.5. Prorogarea de competență.....	374
4.6. Verificarea competenței și a admisibilității.....	375

4.7. Litispendența și conexitatea.....	376
4.7.1. Excepția de litispendență.....	376
4.7.1.1. Litispendența în cadrul Uniunii Europene	376
4.7.1.2. Litispendența în raporturile dintre statele membre și statele terțe	377
4.7.2. Excepția de conexitate	378
4.8. Măsurile provizorii și de conservare.....	379
Secțiunea a IV-a. Procedura de judecată	379
1. Legea aplicabilă în materie procedurală	379
2. Acțiunea în justiție	380
3. Capacitatea procesuală	381
4. Calitatea procesuală	381
5. Interesul părții	382
6. Obiectul și cauza acțiunii	382
7. Probele și mijloacele de probă	383
8. Formalitățile de publicitate	384
9. Supralegalizarea actelor oficiale publice.....	384
9.1. Actele oficiale străine	384
9.2. Scutirea de supralegalizare.....	385
9.3. Actele oficiale române	385
10. Aspecte privind procedura de judecată.....	386
10.1. Comisiile rogatorii internaționale	386
10.1.1. Considerații generale	386
10.1.2. Comisiile rogatorii în străinătate	387
10.1.3. Comisiile rogatorii primite din străinătate.....	388
10.1.4. Obținerea probelor în relațiile dintre statele membre ale Uniunii Europene.....	389
10.1.4.1. Obținerea de probe de către instanța solicitată	389
10.1.4.2. Obținerea de probe direct de către instanța solicitantă și obținerea de probe prin intermediul agenților diplomatici sau al funcționarilor consulari.....	390
10.1.5. Obținerea probelor în relațiile cu statele terțe.....	391
10.2. Citarea persoanelor aflate în străinătate	392
10.3. Condiția străinului în proces.....	393
Secțiunea a V-a. Eficacitatea hotărârilor străine	395
1. Considerații generale	395
2. Recunoașterea hotărârilor străine.....	396
2.1. Recunoașterea de plin drept	396
2.2. Recunoașterea prin hotărâre judecătorească	397
2.2.1. Condițiile recunoașterii	397
2.2.2. Refuzul recunoașterii.....	398
2.2.3. Procedura recunoașterii	401
3. Executarea hotărârilor străine	402
3.1. Considerații generale	402
3.2. Condițiile privind încuviințarea executării	403
3.3. Procedura de exequatur.....	403
3.4. Emiterea titlului executoriu	404
4. Forța probantă a hotărârii străine.....	404

5. Efectele hotărârilor judecătorești străine independent de exequatur	405
6. Tranzacțiile judiciare	405
Secțiunea a VI-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor în reglementarea europeană	405
1. Considerații generale	405
2. Domeniul de aplicare	407
3. Recunoașterea hotărârilor judecătorești	407
3.1. Recunoașterea de drept	407
3.2. Refuzul recunoașterii	408
4. Executarea hotărârilor judecătorești	409
4.1. Executarea directă	409
4.2. Refuzul executării	410
5. Actele autentice și tranzacțiile judiciare	411
CAPITOLUL II. ARBITRAJUL INTERNAȚIONAL	412
Secțiunea I. Considerații generale	412
1. Noțiune	412
2. Caracterile arbitrajului	412
3. Natura juridică a arbitrajului	413
4. Formele arbitrajului	414
5. Reglementarea arbitrajului	415
Secțiunea a II-a. Convenția arbitrală	416
1. Considerații generale	416
2. Condiții de formă și de fond	417
2.1. Condiții de formă	417
2.2. Condiții de fond	418
3. Efectele convenției arbitrale	418
4. Legea aplicabilă convenției arbitrale	421
Secțiunea a III-a. Tribunalul, procedura și hotărârea arbitrală	422
1. Tribunalul arbitral	422
1.1. Numirea arbitrilor	422
1.2. Numărul arbitrilor	423
1.3. Constituirea tribunalului arbitral	423
1.4. Revocarea, recuzarea și înlocuirea arbitrilor	424
1.4.1. Revocarea arbitrilor	424
1.4.2. Recuzarea arbitrilor	424
1.4.3. Înlocuirea arbitrilor	425
1.5. Răspunderea arbitrilor	425
2. Procedura arbitrală	425
2.1. Modalitățile de stabilire a regulilor aplicabile procedurii	425
2.2. Domeniul de aplicare a regulilor de procedură	426
3. Hotărârea arbitrală	427
3.1. Considerații generale	427
3.2. Deliberarea și pronunțarea hotărârii arbitrale	428
3.3. Efectele hotărârii arbitrale	429
3.4. Desființarea hotărârii arbitrale	430

Secțiunea a IV-a. Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine	431
1. Calificarea hotărârii arbitrale străine	431
2. Efectele hotărârilor arbitrale străine	431
3. Condițiile de recunoaștere și de executare a hotărârilor arbitrale străine	432
4. Instanța competentă să soluționeze cererea de recunoaștere și executare	433
5. Motivele de refuz privind recunoașterea și executarea	434
6. Procedura de judecată	436
BIBLIOGRAFIE	439

CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

Capitolul I

Noțiune, obiect și metodele de reglementare

Secțiunea I

Noțiunea dreptului internațional privat

1. Raportul juridic cu elemente de extraneitate

În mod tradițional, raporturile juridice care se desfășoară pe plan intern nu presupun existența unor elemente de extraneitate, însă dezvoltarea fără precedent a relațiilor internaționale au generat situații în care asemenea elemente sunt indispensabile.

În asemenea situații, se impune existența unei reglementări care să asigure ordinea juridică¹.

La nivel național ordinea juridică se asigură prin reglementări interne, însă în cadrul relațiilor internaționale sunt necesare reglementări în cadrul statelor din cadrul Uniunii Europene și nu numai.

Sub acest aspect, pot fi menționate raporturi juridice care prezintă elemente ce se află în străinătate supuse unor legi străine, cum ar fi un contract care se încheie cu un partener dintr-o altă țară sau o societate străină își desfășoară activitatea în România. Apoi, unele raporturi de familie, de succesiune sau care rezultă din producerea unor prejudicii pot avea un element extraneu.

În astfel de situații raporturile juridice privesc mai multe sisteme de drept, unele care au în vedere legea forului și altele în care sunt incidente elemente de extraneitate, ce vor aparține dreptului internațional privat.

În cadrul raporturilor juridice cu elemente de extraneitate subiectele pot fi persoane fizice sau persoane juridice.

Atunci când statul acționează ca putere suverană, este titular de drepturi și obligații internaționale, iar în situația în care poziția părților este de egalitate juridică, statul are calitatea de subiect de drept privat. Unii autori² consideră că, acționând *iure gestionis*, statul participă nemijlocit la raporturile de drept internațional privat.

2. Elementul de extraneitate

Prin element de extraneitate se înțelege împrejurarea de fapt în legătură cu un raport juridic datorită căreia acest raport are legătură cu mai multe sisteme de drept³.

¹ I. Macovei, *Tratat de drept internațional privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 11.

² I. Macovei, *Dreptul comerțului internațional*, vol. I, Ed. C.H. Beck, București, 2006, p. 69.

³ I.P. Filipescu, *Drept internațional privat*, vol. I, Ed. Actami, București, 1995, p. 13.

Alți autori¹ consideră că elementul de extraneitate conferă disciplinei caracterul internațional și se definește ca element de legătură al raportului de drept privind o altă țară decât cea a judecătorului sesizat: naționalitate, domiciliu sau reședința părților, locul celebrării căsătoriei, locul de încheiere sau de executare a unui act juridic, locul de săvârșire a unui delict etc.

S-a exprimat opinia că elementul de extraneitate nu este un element de structură al raportului juridic, în sensul teoriei generale a dreptului, care să se adauge celor ale oricărui raport, respectiv subiecte, conținut, obiect². Totuși, elementul de extraneitate poate fi inclus uneori în raportul juridic, cum ar fi: subiectele raportului juridic sunt persoane străine, elementul de fapt prin care se materializează drepturile și obligațiile părților se află în altă țară sau obiectul raportului juridic este situat în străinătate³.

Este posibil ca în unele situații de fapt elementul de legătură să fie și subiectiv, părțile având posibilitatea să supună raportul juridic unei legi străine.

Situațiile de drept privat cu un element străin dau naștere unui conflict de legi, care pune problema legii aplicabile⁴.

3. Domeniul dreptului internațional privat

Patru materii diferite pot intra în sfera dreptului internațional privat: conflictele de legi, conflictele de jurisdicții, condiția străinului și naționalitatea⁵.

În această privință există unele opinii restrictive care limitează dreptul internațional privat numai la conflictele de legi, susținute în principal în Germania⁶.

Într-o concepție mai largă întâlnită în țările anglo-americane și susținută în Franța de Bartin și Pillet, dreptul internațional privat cuprinde conflictele de legi și conflictele de jurisdicții⁷.

State precum Franța, Italia, Spania și țări din America de Sud includ în dreptul internațional privat și condiția străinilor⁸.

În fine, în Franța se include în dreptul internațional privat și naționalitatea⁹.

Unii autori consideră că¹⁰ din dreptul internațional privat fac parte conflictul de legi, conflictul de jurisdicții și condiția juridică a străinului, însă, pe lângă aceste materii, interesează și problema cetățeniei, ceea ce înseamnă că distinsul profesor este adeptul doctrinei extensive.

Pornind de la componența domeniului dreptului internațional privat, se impune definirea celor patru materii.

¹ Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *Droit international privé*, éd. 10e, Éd. Dalloz, Paris, 2013, p. 2.

² I.P. Filipescu, *DIP* (1995), *op. cit.*, vol. I, p. 13.

³ I. Macovei, *Tratat* (2017), *op. cit.*, p. 12.

⁴ M.V. Jacotă, *Drept internațional privat*, vol. I, Ed. Chemarea, Iași, 1997, p. 13.

⁵ Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 5.

⁶ *Ibidem*.

⁷ *Ibidem*, p. 10.

⁸ *Ibidem*, p. 15.

⁹ *Ibidem*, p. 17.

¹⁰ I. Macovei, *Tratat* (2017), *op. cit.*, p. 13.

- **Conflictul de legi**

Termenul de „conflict de legi” a fost folosit pentru prima dată de Huber, reprezentant al Școlii Olandeze a Statutelor în sec. al XVIII-lea¹.

Prin conflictul de legi se înțelege situația în care un raport cu element de extraneitate este susceptibil de a fi supus unor sisteme de drept diferite².

Într-o altă opinie³, există conflict de legi ori de câte ori o situație juridică având legătură cu mai multe state impune alegerea dintre legile acestor state pe cea care va fi chemată să cârmuiască acel raport juridic.

Problema conflictelor de legi s-a pus atunci când raporturile cu un element de extraneitate având legătură cu mai multe sisteme de drept au impus determinarea legii competente să cârmuiască acel raport. Aici este vorba de o opțiune și nu de un conflict în adevăratul sens al cuvântului pentru că o instanță chemată să soluționeze un litigiu cu un element străin nu poate arbitra între legea română și o altă lege. În acest caz, judecătorul consultă propriile reguli de drept conflictual, care îi vor indica care lege în conflict se va aplica.

În concepția restrictivă conflictul de legi face obiectul exclusiv al dreptului internațional privat, însă în justificarea acestei limitări se invocă mai multe argumente⁴: conflictele de legi sunt reglementate prin norme care au fost elaborate, în principal, pe cale jurisprudențială; normele prin care se rezolvă conflictele de legi sunt de trimitere, aplicându-se indirect raporturilor cu element de extraneitate; soluționarea conflictelor de legi presupune anumite criterii pentru determinarea sferei de aplicare în spațiu a legilor în cauză ș.a.

Deși conflictele de legi prezintă o originalitate indiscutabilă și constituie inima dreptului internațional privat, unii autori consideră că⁵ nu este suficient pentru a limita dreptul internațional privat numai la această materie.

- **Conflictul de jurisdicție**

Prin conflict de jurisdicție se înțelege situația în care un litigiu cu un element de extraneitate implică determinarea instanței competente a-l soluționa⁶. Aceasta înseamnă că, pentru soluționarea unei cauze privind un raport cu un element de extraneitate, prima problemă care se pune este cea referitoare la instanța chemată să-l soluționeze: este competentă instanța română sau cea străină? În acest caz, judecătorul român se va adresa normelor proprii, care îi vor spune dacă sunt competente instanțele române sau, dimpotrivă, cele ale statului străin.

Aici nu este vorba de un conflict de jurisdicții în adevăratul sens al cuvântului, pentru că niciun judecător nu poate asculta decât de legea țării sale⁷. Conflictul constă în îndoială din cugetul judecătorului până când se decide dacă este competent sau nu.

În momentul în care judecătorul stabilește că sunt competente instanțele altui stat, el nu face decât să asculte ordinul legii române. Dacă nu ar proceda așa, ar soluționa o cauză cu încălcarea normelor competente, iar hotărârea pronunțată nu ar avea forță executorie în altă țară.

¹ M.V. Jacotă, *DIP* (1997), *op. cit.*, vol. I, p. 16.

² I.P. Filipescu, *DIP* (1995), *op. cit.*, vol. I, p. 29.

³ Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 5.

⁴ I. Macovei, *Tratat* (2017), *op. cit.*, p. 14.

⁵ Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 10.

⁶ V. Păvăleanu, *Drept internațional privat*, Ed. Universității Suceava, 1999, p. 5.

⁷ T.R. Popescu, *Drept internațional privat*, Ed. Romfel, 1994, p. 18.

De altfel, normele care soluționează conflictele de jurisdicții sunt de drept material, substanțial, deoarece ele se aplică direct, nemijlocit raportului juridic care indică numai legea aplicabilă raportului juridic¹.

Conflictele de jurisdicții apar în orice proces de drept internațional privat și sunt în mod necesar prealabile conflictelor de legi, căci mai înainte de a determina legea aplicabilă judecătorul se pronunță asupra competenței².

Întrucât conflictul de jurisdicții este prealabil conflictului de legi, este normal ca acesta să influențeze soluționarea conflictului de legi.

Instanța sesizată cu soluționarea unei cauze străine se va călăuzi în determinarea legii competente după normele conflictuale ale țării sale, care pot fi diferite de ale altui stat.

În aprecierea sau calificarea elementelor supuse judecății, instanța va folosi calificări din propriul său sistem legislativ.

- Condiția juridică a străinului

Prin condiția juridică a străinului se înțelege totalitatea normelor juridice prin care se determină drepturile și obligațiile pe care le poate avea străinul persoană fizică sau juridică³. Această condiție interesează capacitatea de folosință a străinului, care se stabilește de legea statului pe care se găsește.

Între condiția juridică a străinului și conflictele de legi există o legătură care constă în aceea că numai în măsura în care se recunoaște străinului un anumit drept se pune problema conflictului de legi.

Dar stabilirea capacității de folosință a străinului se face de statul pe teritoriul căruia se află acesta.

Rezultă că fiecare stat este îndreptățit să reglementeze cum crede de cuviință intrarea, șederea și ieșirea străinilor de pe teritoriul său și de a stabili drepturile și obligațiile pe care le pot avea.

În doctrină, s-a exprimat opinia⁴ că problema condiției juridice a străinului nu face parte din domeniul dreptului internațional privat, a cărui substanță o formează conflictele de legi, întrucât legăturile existente nu sunt atât de strânse încât studiul conflictelor de legi să depindă de cel al condiției juridice a străinului.

- Cetățenia

Cetățenia este legătura juridică și politică dintre o persoană fizică și un stat, definită prin legea acelui stat⁵.

Unii autori⁶ consideră că studiul cetățeniei nu aparține dreptului internațional privat, chiar dacă cetățenia este un punct de legătură pentru unele norme conflictuale, ci face parte din domeniul dreptului public.

Potrivit autorilor francezi⁷, cetățenia trebuie integrată în dreptul internațional privat, alături de conflictele de legi, conflictele de jurisdicții și condiția străinului.

¹ I.P. Filipescu, *DIP* (1995), *op. cit.*, vol. I, p. 30.

² Y. Loussouarn, P. Burel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 12.

³ I.P. Filipescu, *DIP* (1995), *op. cit.*, vol. I, p. 31.

⁴ T.R. Popescu, *DIP* (1994), *op. cit.*, p. 36.

⁵ G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, PUF, 2020, p. 674.

⁶ I. Macovei, *Tratat* (2017), *op. cit.*, p. 15; I.P. Filipescu, *DIP* (1995), *op. cit.*, vol. I, p. 32;

T.R. Popescu, *DIP* (1994), *op. cit.*, p. 36.

⁷ Y. Loussouarn, P. Burel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 36.

Și unii autori români¹ susțin că știința dreptului internațional privat este în măsură să asigure un studiu unitar al unor norme, care pot fi analizate și în alte ramuri de drept, cum sunt normele privind regimul juridic al cetățeniei române, ce se includ în cadrul condiției juridice a străinului în România, dar numai în măsura în care sunt considerate prin prisma drepturilor și obligațiilor străinilor. Rămâne de văzut în ce măsură aceste opinii se vor impune în literatura de specialitate.

Secțiunea a II-a **Obiectul dreptului internațional privat**

În mod tradițional, dreptul internațional privat reglementează numai un anumit grup de relații cu un element de extraneitate, și anume raporturile civile de dreptul familiei, de procedură civilă și altele conexe². Aceste raporturi de drept privat cu element de extraneitate formează obiectul dreptului internațional privat.

Noul Cod civil adoptat în 2009³ reglementează prin art. 8 principiul extraterritorialității legii civile, în sensul că, în raporturile juridice cu element de extraneitate, determinarea legii civile aplicabile se face ținându-se seama de normele de drept internațional privat cuprinse în Cartea a VII-a.

Concepția tradițională este menținută și de noul Cod civil care, prin art. 2557 alin. (2), prevede că raporturile de drept internațional privat sunt raporturile civile, comerciale, precum și alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

Această reglementare nu prevede o restrângere a sferei raporturilor de drept internațional privat, întrucât teza finală a textului are în vedere și alte raporturi de drept privat cu un element de extraneitate. În această privință, unii autori⁴ consideră că în obiectul dreptului internațional privat se includ și raporturile de familie, de muncă, de transporturi, de proprietate intelectuală, de procedură civilă, precum și alte raporturi conexe cu ele.

Având în vedere evoluția dreptului internațional privat, s-au exprimat opinii⁵ în sensul aplicării dreptului străin și în dreptul financiar, penal, administrativ, precum și în alte domenii.

În principiu, dreptul penal român este un domeniu în care nu se admite aplicarea legii străine, căci potrivit art. 8 C. pen. legea penală română se aplică infracțiunilor săvârșite pe teritoriul României⁶.

Totuși, uneori instanțele române trebuie să țină seama de unele hotărâri de condamnare pronunțate de instanțele străine, așa cum este cazul recidivei internaționale prevăzute de art. 41 alin. (3) C. pen., potrivit căruia pentru stabilirea stării de recidivă se ține seama și de hotărârea de condamnare pronunțată în străinătate,

¹ D. Lupașcu, D. Ungureanu, *Drept internațional privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 35; S. Deleanu, *Drept internațional privat. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 24.

² M. Jacotă, *Drept internațional privat*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1976, p. 15.

³ Prin Legea nr. 287/2009, republicată în M. Of. nr. 505 din 15.07.2011.

⁴ I. Macovei, *Tratat* (2017), *op. cit.*, p. 16.

⁵ Fr. Rigaux, *Droit internațional privé, tome I, Bruxelles*, 1987, p. 34; M. Jacotă, *DIP* (1976), *op. cit.*, p. 15.

⁶ V. Păvăleanu, *Drept penal general*, Ed. Pro Universitaria, București, 2020, p. 94.

pentru o faptă prevăzută și de legea penală română (ceea ce înseamnă condiția dublei încriminări), dacă hotărârea de condamnare a fost recunoscută potrivit legii¹.

Condițiile pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine sunt prevăzute de art. 142 alin. (1) din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală². Potrivit acestui text, o hotărâre judecătorească străină poate fi recunoscută în România dacă este de natură să producă efecte juridice potrivit legii penale române și sunt îndeplinite condițiile prevăzute la lit. a)-e).

O altă situație privește infracțiunea de bigamie, faptă prevăzută de art. 376 alin. (1) C. pen., care constă în încheierea unei noi căsătorii de către o persoană căsătorită³. Potrivit art. 273 C. civ., este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită. Atunci când un străin căsătorit încheie o nouă căsătorie în România, se pune problema care instanță va verifica dacă străinul este căsătorit sau nu și după ce lege se va verifica îndeplinirea condițiilor. S-a exprimat opinia⁴ că instanța penală română care are de soluționat cauza are competența de a verifica dacă străinul era căsătorit la data încheierii unei noi căsătorii, însă verificarea condițiilor se va face după legea civilă a acestuia.

Majoritatea autorilor consideră că raporturile de drept public nu pot genera conflicte de legi, întrucât este exclusă posibilitatea aplicării legii străine⁵.

Totuși, unii autori⁶ sunt de părere că ar fi excesiv a se trage concluzia că există o separare între dreptul internațional privat și disciplinele de drept public și a manifesta o aversiune a legilor de drept public față de conflictele de legi având în vedere un presupus principiu al neaplicării a priori a dreptului public străin, ceea ce ar fi un regres.

Prezența elementului de extraneitate în materia dreptului penal determină o problemă specială, în sensul că norma internă de drept aplicabilă în cauză nu poate fi inclusă în conflictul de legi, întrucât nu permite opțiunea între două legi.

Secțiunea a III-a

Metoda de reglementare în dreptul internațional privat

Dreptul internațional privat este un ansamblu de reguli aplicabile persoanelor în relațiile internaționale. Aceste relații cu element de extraneitate pot fi reglementate prin norme conflictuale sau norme materiale.

1. Metoda normelor conflictuale

Această metodă este originală, conflictele de legi fiind tradițional considerate ca inima dreptului internațional privat⁷.

¹ *Ibidem*, p. 207.

² Republicată în M. Of. nr. 411/2019; V. Păvăleanu, *Drept penal european*, Ed. Lumen, Iași, 2022, p. 361.

³ V. Păvăleanu, *Drept penal special*, Ed. Lumen, Iași, 2021, p. 896.

⁴ T.R. Popescu, *DIP* (1994), *op. cit.*, p. 16; Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 147.

⁵ I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 35; I. Macovei, *Drept internațional privat*, Ed. C.H. Beck, București, 2011, p. 9.

⁶ Y. Loussouarn, P. Bourel, P. de Vareilles-Sommières, *DIP* (2013), *op. cit.*, p. 148.

⁷ *Ibidem*, p. 72.